

Шукач історичної правди

16 травня весь світ відзначає 200-річчя від дня народження Миколи Костомарова, видатного історика, етнографа і фольклориста, письменника, громадського діяча. Микола Іванович був високоосвіченою людиною, наполегливим шукачем історичної істини, талановитим архівістом. Народжений, як і Т. Шевченко, кріпаком і отримавши волю завдяки матері, М. Костомаров не випадково звернувся до вивчення історії України, добре розуміючи волелюбні традиції українського народу, став одним із засновників та ідеологів Кирило-Мефодіївського товариства, автором знаменитої «Книги буття українського народу» - світоглядної конституції України.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Книги:

1. **Костомаров М.** Богдан Хмельницький : іст. нарис : для серед. та ст. шк. віку / М. Костомаров ; [упоряд. і передм. В. О. Замлинського] ; худож. Л. А. Кацнельсон. - К. : Веселка, 1992. - 91 с. : іл. – (Гетьмани України).
Художньо-документальна книжка про гетьмана України, визначного державного діяча і полководця Богдана Хмельницького, містить листи, універсали, накази тієї епохи, гарно ілюстрована. Цікавим є розділ, який розкриває образ Б. Хмельницького у фольклорі.
2. **Костомаров М.** Галерея портретів : біогр. нариси : для серед. та ст. шк. віку / М. Костомаров ; [упоряд. і передм. В. О. Замлинського] ; перекл. з рос. М. Ілляш ; худож. С. К. Семендяєв. - К. : Веселка, 1993. – 324 с.
Біографічні нариси відомого дослідника вітчизняної історії Миколи Костомарова про виданих діячів української історії та культури.
3. **Костомаров М. І.** Історичні постаті / М. І. Костомаров ; перекл. І. С. Голуб. – Дніпропетровськ : Січ, 2008. – 618 с.
До книги увійшли портрети видатних діячів історичного минулого України, а також «Автобіографія» ученого із самобутніми замальовками науково-літературного життя того часу.
4. **Костомаров М.** Історія України в життєписах визначніших її діячів / М. Костомаров ; переложив О. Барвінський. - К. : Україна, 1991. - 494 с.
5. **Костомаров М. І.** Закон Божий : книга буття українського народу / М. І. Костомаров. - К. : Либідь, 1991. - 40 с.
Програмний твір Кирило-Мефодіївського, написаний наприкінці 1845 – поч. 1846 рр. У творі сформульовано завдання українського суспільства звільнитися з-під влади російського царя та ідеї відродження України, народоправства, піднесення національної свідомості. Проголошується, що саме Україна, маючи славетну історію та козацтво, покликана стати незалежною республікою в Союзі слов'янських народів.
6. **Костомаров М. І.** Слов'янська міфологія : вибрані праці з фольклористики й літературознавства / М. І. Костомаров. - К. : Либідь, 1994. - 384 с.
Містить найважливіші дослідження М. І. Костомарова з фольклористики, літературознавства, а також окремі публіцистичні виступи, що мають безпосереднє відношення до історії української культури.
7. **Костомаров Н. І.** Автобіографія. Бунт Стеньки Разина / Н. І. Костомаров. - К. : Наукова думка, 1992. – 511 с.
Автобіографія містить спогади, які доволі повно відкривають життєвий шлях М. І. Костомарова, всебічно характеризують його особистість та вміщують опис подій епохи, в якій формувався його світогляд. «Бунт Стеньки Разина» - видатна пам'ятка історіографії про селянську війну 1670-1671 рр. в Росії, її витоки та відголоски в Україні.
8. **Костомаров Н. І.** Исторические произведения, автобиография / Н. И. Костомаров. - К. : Изд.-во при Киев. ун-те, 1989. - 736 с.
9. **Костомаров Н. И.** Мазепа / Н. И. Костомаров. - М. : Республика, 1992. - 336 с.

10. **Костомаров Н. И.** Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. Кн.1 / Н. И. Костомаров. - М. : Книга, 1990. - 740 с.
11. **Костомаров Н. И.** Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. Кн. 2 / Н.И. Костомаров. - М. : Книга, 1991. - 538 с.
12. **Костомаров, Н.И.** Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. Кн. 3 / Н. И. Костомаров. - М. : Книга и бизнес, 1992. - 354 с.
13. **Пінчук Ю. А.** Микола Іванович Костомаров, 1817-1885 / Ю. А. Пінчук. - К. : Наукова думка, 1992. - 232 с.
14. **Смолій В. А.** Микола Костомаров : Віхи життя і творчості : енциклопедичний довідник / В. А. Смолій, Ю. А. Пінчук, О. В. Ясь. - К. : Вища школа, 2005. - 543 с.: іл.

Книги М. Костомарова в електронному архіві:

<http://archive.org/search.php?query=Kostomarov+AND+mediatype%3Atexts&page=2>

Статті:

1. Артюх В. "Книга буття українського народу" М.Костомарова: сакральні виміри національної самосвідомості / В. Артюх // Сіверянський літопис. - 2000. - № 5.- С. 132-135.
Автор статті акцентує увагу на значенні роботи «Закон Божий» М. Костомарова у формуванні ідеї української нації як елемента національної ідентифікації для широкого народного загалу. В умовах панування колонізаторських схем історії, які не передбачали існування України в минулому як політичної та культурної одиниці, Костомаров відкрив її як окрему від Московії та Речі Посполитої єдність. Виокремивши Україну в минулому, цей відомий історик тим самим дав їй «прописку» і в сучасності.
2. Грегуль Г. Повість Віктора Петрова "Аліна і Костомаров": чи "Так треба писати біографії великих людей?" / Г. Грегуль // Слово і час. - 2004. - № 11. – С. 23-27.
Автор статті Галина Грегуль доволі критично оцінює повість В. Петрова про стосунки М. Костомарова з А. Крагельською.
3. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова : Розповідь літературного слідопити / Г. Зленко // Науковий світ. - 2010. - № 9. – С. 12-13.
Стаття присвячена висвітленню періоду життя М.Костомарова у Саратові, куди його було заслано після року ув'язнення в Алексєєвському рavelіні Петропавловської фортеці як члена Кирило-Мефодіївського товариства. Написана за матеріалами листування Миколи Костомарова з Палімпсестовим І. І., відомим науковим, літературним, громадським діячем, чиє ім'я було викреслено з історії у радянські часи.
4. Лук М. Феномен ментальності народу в історіософських концепціях українських романтиків (М. Костомаров і П. Куліш) / М. Лук // Освіта і управління. - 2007. - № 1. – С. 81-88.
Автор статті розкриває тему свого дослідження з загальних питань світогляду П. Куліша, посилаючись на думку відомих українських романтиків, бо вважає незрозумілими принципово важливі викладки, пов'язані з його тлумаченням ментальності українського народу. Чи не єдиним з сучасників П. Куліша, хто спробував тверезо оцінити його позицію в пошуках історичної правди, був М. Драгоманов.
5. Пінчук Ю. Розгляд монографії М. Костомарова "Гетьманство Юрія Хмельницького" / Ю. Пінчук // Історичний журнал. - 2008. - № 2. – С.53-62.
Автор докладно аналізує монографію М. Костомарова, в якій розглядаються події в Україні в контексті історії сусідніх держав з вересня 1659 р., тобто з часу складання булави гетьманом І. Виговським, по червень 1663 р., коли почався смутний і бурхливий, за висловом Костомарова, період «двугетьманства». Автор звернув увагу на цікаву характеристику М. Костомарова історичних постатей того часу, лексику, художньо-естетичне сприйняття минувщини та соціально-психологічну і національну спрямованість його історіописання.
6. Хоменко О. Методологічні підстави осмислення феномену словесності у теоретичному дискурсі Тараса Шевченка та Миколи Костомарова / О. Хоменко // Українознавство. - 2013. - № 3-4. – С. 26-43.
У статті розглядається специфіка національної художньої словесності у філософсько-світоглядних практиках та аналітичних студіях Т. Шевченка та М. Костомарова. Автор доводить, що сааме фундатори Кирило-Мефодіївського братства вперше осмислили українську словесність

як універсальний символічний код, що вміщує все багатоманіття сенсів історичного буття українського етносу.

7. Чугаєва І. Давньоруське літописання в студіях М. І. Костомарова / І. Чугаєва // Сіверянський літопис. - 2011. - № 2. – С. 39-44.

На основі аналізу наукової спадщини М. І.Костомарова визначається роль і місце вченого в історичній науці XIX ст., як дослідника давньоруських літописів.

8. Павленко С. Костомаровський довгобуд. Історик М. І. Костомаров / С. Павленко // Голос України. - 2011. - № 18. – С. 12.
9. Тютюнник, Є. "Куди Соренто й Альгамбрі до Дідівець!" [до 200-річчя Миколи Костомарова] / Є. Тютюнник // Урядовий кур'єр. - 2014. - № 86. – С. 12.

Література з фонду НБ ЧНТУ